

1^e Informatiebericht asbest in voegenkit riolering

12 februari 2020

Geachte lezer,

De Nederlandse rioleringsbranche is een onderzoek gestart naar de aanwezigheid van asbest in voegenkit van rioolbuizen. Om riolen waterdicht te verbinden, is tussen 1945 en 1983 zogenoemde voegenkit of moffenkit gebruikt die asbest kan bevatten. Op een gegeven moment is overgegaan op het gebruik van ringen van rubber.

Gezondheidsaspecten

Asbest in voegenkit is hechtgebonden. De kit zit binnen in de rioolverbindingen en vormt geen probleem voor de volksgezondheid, zolang er geen asbestvezels vrijkomen in de lucht. Bij werkzaamheden aan de riolering kunnen wel asbestvezels vrijkomen. Met name uit oogpunt van de arbeidsomstandigheden is het voor medewerkers van aannemers en andere bedrijven die werkzaamheden aan de riolering uitvoeren van belang te weten waar deze kit is gebruikt en hoe daarmee om te gaan. De gemeenten of andere beheerders van riolering dragen vanuit hun opdrachtgeverschap verantwoordelijkheid.

Omwonenden lopen geen bijzonder gezondheidsrisico.

Doel onderzoek

Het vaststellen van de aanwezigheid van asbest vindt lokaal plaats. Stichting RIONED (de koepelorganisatie voor stedelijk waterbeheer), de Netherlands Society of Trenchless Technologies (NSTT) en een groot aantal betrokken partijen gaan werken aan algemeen kennis en richtlijnen.

Door onder meer inventarisatie van uitgevoerde asbestanalyses en literatuuronderzoek streven wij naar een algemeen beeld met welke waarschijnlijkheid, waar, wanneer en welk asbesthoudende kit is gebruikt.

Ook willen we komen tot aanbevelingen of werkbeschrijvingen om arbeidsveilig met asbestkit te kunnen omgaan. Zo mogelijk vindt onderzoek plaats voor het bepalen van de risicoklasse volgens het Arbeidsomstandighedenbesluit.

Op basis van de bevindingen willen we handelingsperspectieven bieden bij de volgende werkzaamheden:

1. Reiniging van riolen.
2. Relining van riolen en putten.
3. Verwijdering van hoofdriolen en aansluitleidingen.

De aanbevelingen stemmen we zoveel mogelijk af met het bevoegd gezag: de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Waar kan voegenkit zijn gebruikt?

Op basis van casuïstiek is nu bekend dat asbesthoudende kit mogelijk aanwezig is in de verbinding van betonnen rioolbuizen met een lengte van 1 meter (zogenoemde meterse buizen), huis- en kolkaansluitingen, aansluitingen van beton en gres op pvc-leidingen, aansluitingen op putten, in kolken tussen onder- en bovenbak en mogelijk ook in bitumenslabben voor gebruik rondom de voeg.

Op dit moment kunt u alleen op basis van monsteranalyses van eigen locaties uitspraken doen over eventuele aanwezigheid, concentratie en soort asbest in voegenkit. Om zo snel mogelijk een landelijk beeld van de locaties en risico's te krijgen, verzamelen we informatie van de rioleringsbeheerders in Nederland.

In het onderzoek streven we naar het opstellen van een beslisboom voor rioleringsbeheerders voor het selecteren van locaties met (asbesthoudend) voegenkit.

Lokaal onderzoek voor totaalbeeld

Als u vermoedt dat in uw riolering asbesthoudende kit is gebruikt, zijn twee onderzoeken van belang:

1. Asbestinventarisatie conform het Certificatieschema voor de Procefcertificaten Asbestinventarisatie en Asbestverwijdering (Stc. 6-12-2018, 68771) voor antwoord op vragen als: waar is kit aanwezig? Bevat de kit asbest? Welke soort asbest in welke concentratie? Dit onderzoek laat u uitvoeren door een geaccrediteerd bedrijf.
2. Blootstellingsonderzoek om het veiligheidsniveau voor werkenden aan de riolering te bepalen.

Belangrijk is dat we de blootstellingsonderzoeken met elkaar afstemmen voor kwaliteit en efficiëntie. Met het totaalbeeld dat zo ontstaat, kunnen we een landelijk protocol vaststellen. Ook voorkomen we hiermee dat steeds opnieuw onderzoek noodzakelijk is.

Informatie naar Stichting RIONED mailen

Hebt u informatie over feitelijk geconstateerde asbest en over blootstelling in uw riolering? Dan verzoeken we u de uitkomsten van asbestinventarisaties én blootstellingsonderzoeken naar Stichting RIONED te mailen: info@rioned.org. Ook horen we het graag als u van plan bent een blootstellingsonderzoek uit te voeren. Als we deze onderzoeken landelijk coördineren, kunnen we efficiënt en zo spoedig mogelijk helderheid scheppen over veilige werkwijzen.

Asbestcementleidingen

Voor rioolbuizen van asbestcement is eerder al een aanpak vastgesteld in het zogenoemde rode boekje 'Veilig werken met asbestcementleidingen in het ondergrondse openbare waterleiding-, gas- en riolafvalwaternet'. De algemene veiligheidsvoorschriften bij het verwijderen, afvoeren, onderhouden en repareren van asbestcementleidingen zijn:

- asbestcementbuizen niet bewerken als dat niet echt nodig is;
- het materiaal liever knippen dan zagen;
- met de hand bewerken of machinaal met een laag toerental;
- het materiaal tijdens verspanende werkzaamheden zoveel mogelijk nat houden met water;
- waar nodig persoonlijke beschermingsmiddelen dragen.

Het onderzoek richt zich niet op asbestcementleidingen. Deze voorschriften zijn en blijven van toepassing. Wel willen we bekijken in welke mate de voorschriften ook van toepassing kunnen zijn op rioolverbindingen met asbesthoudende kit.

Voorlopige aanbevelingen

Op dit moment kunnen we de volgende voorlopige aanbevelingen geven:

- Beschouw alle riolen en aansluitingen aangelegd tussen 1945 en 1983 als asbestverdacht als u kit aantreft, in elk geval alle meterse buizen (rond en eivormig). Het jaartal 1983 leiden wij af uit de ontwikkeling van de asbestwetgeving (<https://www.infomil.nl/vaste-onderdelen/uitgebreid-zoeken/@113933/wanneer-toepassen/>). Wellicht kunt u nagaan of u in uw gemeente een eerder jaartal kunt hanteren. Een overzicht van producten en leveranciers vindt u op <https://www.asbestkaart.nl/asbestkaart.html>
- Laat waar mogelijk (asbesthoudende) kit zitten. Eventuele asbest is hechtgebonden. De aanwezigheid op zich is geen probleem, alleen eventuele blootstelling aan asbestvezels via de lucht bij werkzaamheden geeft gezondheidsrisico's. De arbeidsomstandigheden zijn daarbij de bepalende factor. Omwonenden lopen geen bijzonder gezondheidsrisico.
- Constateert u asbesthoudende voegenkit? Ga dan uit van risicoklasse 2, totdat uit blootstellingsonderzoek en een daarop gebaseerde werkwijze anders blijkt.
- Reinigt u een asbestverdacht riool? Laat dan een blootstellingsonderzoek doen om te bepalen of een risicovolle hoeveelheid asbestvezels in de lucht van de riolering uit de put komt. Dit lijkt door de beperkte hoeveelheid (uitstekende) voegenkit en het waterige milieu niet waarschijnlijk, maar zonder onderzoek kunt u hiervan niet zomaar uitgaan.
- Bij relining kunt u de kit door verhitting soepel maken, waardoor de kit uitvloeit. Ook kunt u naar binnen instekend voegenkit accepteren. De hierdoor ontsane 'hobbels en bobbel's' zorgen voor een bepaalde onrondheid van de liner, waardoor de sterkte afneemt. Dan moet uit onderzoek blijken tot welke mate de onrondheid acceptabel is. Het effect van de onrondheid op de hydraulische capaciteit is vaak beperkt.
- Voordat u riolen met voegenkit verwijdert, moet u een asbestinventarisatie laten doen conform de asbestregelgeving. Als asbest in de kit is geconstateerd, moet u de betreffende (delen van) riolen conform de geldende regelgeving voor verwijdering van asbesthoudend afval (laten) afvoeren.
- Voer blootstellingsonderzoek uit conform NEN 2991 2015 in samenwerking met een RVA-geaccrediteerd laboratorium.
- Informeer Stichting RIONED over de uitkomsten van asbestinventarisatieonderzoeken via info@rioned.org
- Neem bij het starten van een blootstellingsonderzoek contact op met Stichting RIONED voor afstemming.

Planning

Zodra een landelijke aanpak beschikbaar is of wanneer we ander nieuws over dit onderzoek hebben, krijgt u meer informatie in een nieuw informatiebericht.

Hebt u vragen over het onderzoek naar asbest in voegenkit? Neem dan contact op met Hugo Gastkemper (hugo.gastkemper@rioned.org) of Ton Beenen (ton.beenen@rioned.org) van Stichting RIONED.

Stichting RIONED
directeur
Hugo Gastkemper

NSTT, afd. renovatie
voorzitter
Ton Jonkers